

den week Vrij- en te schorsen, raden en over- n Praeses zich selijdenis terug- vlogen.

7 dagen beden- tot zeven dagen aring te onder- heeft gemeend de Synode hem

het zijn oordeel vast zich aan irwerpen. te meerderheid n-Zuid. i deputatie per om mede te tegen den tijd en, niet klaar- geen uitwooni

betreuren, dat Synode te on- te meerderheid verloren. om alles nog

zijn. och op en het is iets sensati-

gedwongen om oopte, de moge- toch onder de

o Dr Geelkerken a de schorsing het ambt over

orgaande weken en op, ditmaal

ak broeders ni- men eerst, hoe

het hier niet een zeer prin-

sommigen he- niet voldoende

d thans de ro- en, een roeping. onttrekken.

ndien en Dr G. raad bij nader rlieten en niet r voegden.

den. smeekt word- t dankbaar, dat w bleef en dat t deze scheuring

troffen, dat he- renlijke Gerdor- l dus n.s. Zoo

alles een ordeli- hebben, zal de- t lokalen worde

big karakter. eide kanten an- es niet zal to-

is de kerk de- in andere dede- tere groepen t- t Dr G. kien- haar gedachte- tken.

, zoo noodig, d- passief kuns-

aalt, wachte b- de Synodale be-

oor onze kede- n oprechtheid- veinsdelijk- insel van Dr G- ons scheide, be-

p en onderlas-

De twee stroomingen, welke openbaar zijn ge- worden, kunnen niet in één kerkelijke bedding samenvloeien.

De Synode sprak het terecht uit, dat het be- ginsel van Dr G. de deur voor leervrijheid openzet.

En dat kan een belijdende kerk als de onze niet toestaan.

Hoezeer wij dan ook eenerzijds een ieder bidden: schuur toch niet, zoo moeten wij ook een ieder toeroepen: zijt oprecht.

Het is verre van ons, dat wij hen, die zich van ons losscheuren, niet voor ware christenen zouden houden.

Wij blijven hen als broeders beschouwen, maar dan als dwalende broeders.

En de dwaling kan in onze kerken niet toege- laten, zullen deze niet haar pretentie prijsgeven de waarheid Gods het zuiverst te belijden.

Maar nog eens, wij waarschuwen een ieder tegen overijling.

Het worde hun, die weifelen, niet alleen een zaak van gebed, maar ook van worstelen voor 's Heeren aangezicht.

Men leze de rapporten der Synode in van God begeerde kalmte.

Dan twijfelen we niet, of velen van hen, die nu nog misschien wankelen, zullen het inzien, dat men in het beginsel van Dr G. met een afwijking van de Schrift naar Gereformeerd belijden te doen heeft.

En zij zullen Christus danken, dat Hij aan de Synode gegeven heeft den geest der kloekheid om vreemde beginselen te wederstaan.

Blijve alle hartstocht en bitterheid van ons gewerd.

Zoo is het de wil van Hem, die zachtmoedig was en nederig van hart.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Een historische roman.

In de buitenlandse romanliteratuur is tegen- woordig in zwang de historische roman, die zeer in den breedte handelt over de nieuwste geschiedenis en het gebeuren van de jongste jaren.

In de omkleeding van den roman, en daarom met de fantasie als element naast de historiëre- productie, wordt dan uitgebeeld, wat zich in een be- paald land heeft afgespeeld en verband houdt met de geweldige verwickelingen der laatste kwart- eeuw. Daarbij worden, wat krachtens het roman- karakter mogelijk is, de draden aangegeven, die het algemeen bekend-geworden feitelijke verbinden met wat „achter de schermen" is geschied, of liever, worden de feiten verklaard uit hun oorsprong. De verbindende schakels, die voor den vorschenden historicus dikwijls zoo moeilijk te vinden zijn, om- dat de officiële bescheiden veelal niet te raad- plegen zijn, worden hier gelegd door de fantasie- anweyning: naast werkelijke personen treden dan gefingeerde figuren op, door wier gedragingen, woorden, intrigues ook dikwijls, het een met het ander, dat historisch is, verbonden wordt. Zoo ontstaat een verhaal, dat een eenheid vormt, boei- end is, omdat het 't bekende verklaart uit het onbekende, en iets sensationeels heeft ('t geen door onzen tijd van filmvertooning wordt verlangd in een verhaal), juist omdat de lezer moeilijk het weefsel kan volgen en historie en verdrinking niet onderscheiden kan.

Zulke „historische romans" zijn er in de bui- tenlandsche literatuur vele. We herinneren aan „De 9e November" van Kellerman, „Koenigsmark" van Pierre Benoit, (welk boek in het buitenland in 325.000 exemplaren werd gedrukt, bewijs, hoe- zeer het karakter van deze historische romans ligt in de lijn der huidige belangstelling) den pas in het Duitsch verschenen Russischen roman van Iwan Naschirvin, „Rasputin", e.d. Men behoeft slechts de buitenlandse bibliographie (in 't bijzonder de Deutsche) te raadplegen, om een indruk te krijgen van de veelvuldigheid dezer boeken.

Een van deze romans werd ons door den ver- taler toegezonden, met het verzoek er de aandacht van onze lezers er op te vestigen. Drie compress gedrukte deelen (elk van ongeveer 500 bldz.) om- vattend, vroeg het boek uiteraard veel „leestijd"; vandaar dat we eerst nu erover kunnen schrijven, ofschoon het reeds in September van het vorige jaar verschenen was.

't Is de roman van den Russischen schrijver Peter Krasnow, „Van den dubbel en ade- laar naar het Rode Vaandel", vertaald door J. C. van den Muyzenberg, oud-vice- consul der Nederlanden in Rusland).

In den geleidelenden brief, dien de heer v. d. Muyzenberg ons bij de toezending der drie deelen schreef, zegt hij dit:

„Mag ik u, als toelichting nog meedeelen, dat ik 20 jaar in Rusland heb doorgebracht en dat ik daar te lande den oorlog en het daarop gevolgde verval van Rusland met de revolutie en het bolsje- wisme heb doorgemaakt. Ik heb de vertaling van dit boek ter hand genomen, opdat men ten onzent

goed bekend worde met de waarheid omtrent het bolsjewisme, zoodat dit boek als een waarschu- wing kan dienen."

Inderdaad geloof ik, na de lectuur van dezen roman, „dat dit boek als een waarschuwing kan dienen", dat het althans een waarschuwend strek- king heeft. En om die reden meen ik ook aan het verzoek van den vertaler te mogen voldoen, en er in ons blad de aandacht op te kunnen ves- tigen, al zij aanstonds gezegd, dat het, in z'n bonte wemeling van feiten- en toestandenbeschrij- ving, geen lectuur is „voor de huiskamer". De Schrijver heeft zeker niet de bedoeling gehad, op het sensationeële, dat z'n stof uiteraard meebracht, den nadruk te leggen, en in z'n mededeelingen (b.v. omtrent het leven in de hoogere Russische kringen van voor den oorlog en alles wat daar- mee verbandt houdt) blijft hij zich tot het zake- lijke beperken. Wel teekent hij verschillende toe- standen uitvoerig, maar ze behoorden tot zijn stof, en tot het leven, dat hij zich uit eigen ervaring herinnerde. Dat juist doet ons sympathiek staan tegenover dezen roman, alles, wat er in wordt ver- teld, is (met de vrijheid, die de romanschrijver heeft) naar de werkelijkheid beschreven. Krasnow was een schitterend officier der Gardécavalerie, die vóór den oorlog deelnam aan het hofleven en in de hoogste kringen verkeerde, gedurende den oorlog in verschillende rangen aan het front vertoefde, en na de instorting van de Russische monarchie de gevangene was van de Bolsjewisten, uit wier macht hij „als door een wonder van Gods hand" werd gered. In zekeren zin dus is de ge- schiedenis, die hij hier vertelt, welks middelpunt de officier Sablien is, zijn eigen levenhistorie. Waar dan bovendien de vertaler er naar streefde, volgens zijn getuigenis in de Inleiding, „het al te weerzin- wekkende" weg te laten, en hij, zelf met Russi- sche toestanden bekend, de juistheid der beschre- ven verhoudingen bevestigt, geloof ik, dat door dezen roman een stuk geschiedenis wordt belicht, dat om meer dan een reden van beteekenis is.

Er kan natuurlijk geen sprake van zijn, dat we den inhoud der drie lijvige deelen samenvatten in een overzicht. We moeten met een enkele aan- wijzing volstaan:

't Eerste deel behandelt „Rusland vóór den oor- log", vertelt van het leven der Russische officieren, van de weelde en de schittering aan het hof, van de Russische verhoudingen uit den tijd, toen het Tsarisme nog stond in z'n volle kracht, ook in zijn glans en onaanvechtbaarheid. Maar door het, boeiend beschreven gebeuren heen, vinden we toch ook allerlei verhoudingen geteekend, beginselen ont- vouwd, symptomen ook aangewezen van een an- dere mentaliteit. Dit deel is ten volle een roman, aangezien rondom de figuur van Sablien ook het romantische een ruime plaats er in heeft en de met werkelijk talent beschreven levensgenieting van den voorspoedigen, rijken officier een verhaal op zichzelf vormt.

In 't tweede deel, „Rusland gedurende den oor- log" wordt, alweer met Sablien als middelpunt, het frontleven geschilderd. Dit deel is een „oorlogs- roman" van uitstekend kaliber, op zichzelf zeer interessant door alles, wat van de niet heel be- kende Russische oorlogsgeschiedenis wordt mee- gedeeld. Persoonlijk heeft mij dit tweede stuk 't meest geboid. Er zijn verschillende fragmen- ten in aan te wijzen van spannend gebeuren, die, mede door den goeden stijl, literaire waarde heb- ben (ik denk aan de geweldige episode van „het adelaarsnest", een der moeilijkste frontpunten, waar een doorbraak geforceerd worden moest) en ook is meer dan een figuur met talent geteekend, (vader en zoon Karpow, b.v. die beiden den heldendood sterven, de cynisch-krankzinnige luitenant Wert- zienski, vader Wasili, een aalmoezenier). Duidelijk spreekt uit geheel dit boek, de herinnering, het zelf-doorleefd-hebben, en hier vooral kleurt dat 't verhaalde met bijzondere levendigheid. Ook is het uitvoerig gesprek van den geestelijke met Sa- blien over de liefde van Christus aandachtige lezing waard.

Het derde deel „De revolutie en het Commu- nisme" verhaalt den triestigen en bloedigen ernst der revolutie, teekent de opzweeping der harts- tochten, de gruwelijkheden, die aan alle verdach- ten (ook aan Sablien) gepleegd worden en is één lange aanklacht tegen het Bolsjewisme en zijn ver- schrikkingen.

In dit deel vinden we, bij monde van Sabliens dochter, het uitvoerige verhaal van het lot der Tsarenfamilie (historisch staat, naar men weet, heel weinig daarvan vast) zooals in het tweede boek heel de geschiedenis van den zonderlingen Ras- poetin wordt behandeld, die immers zoo ongebrei- delden invloed had op het hof en de haat van het volk deed oplaaten.

Nog eens — de roman-teekening overweegt bij dit alles, en we moeten dus geen historische waar- de toekennen aan de mededeelingen op zichzelf. Maar als weergave van de sfeer, die in de hoofd- stad en onder de menschen heerschte, als weers- piegeling van de verschrikkingen, die de Schrij- ver zelf heeft doorleefd en daardoor als huiver- wekkend voorbeeld van de consequenties, waar- voor het Communisme in de praktijk stelt, is dit

deel de lezing niet minder waard dan de beide vorige.

Elk op zichzelf geven ze een beeld van een be- paalde phase der Russische contemporaine geschie- denis en de geheele roman is, bont door ein- delooze afwisseling van tooneel en personen, boei- end, door veelvuldig en ingrijpend gebeuren, inte- ressant, door de beschrijving van allerlei verhou- dingen en toestanden, een merkwaardige en zeker belangrijke proeve van het soort, die zich in z'n eigenschappen zelfs zeer gunstig onderscheidt van de vele buitenlandse lectuur over deze zelfde stof, die eveneens in vertaling tot ons komt.

Men bedenke, dat hij niet voor te jonge men- schen is bedoeld.

C. T.

PERS-SCHOUW.

Men maakt geschiedenis.

In Amsterdam is een vergadering gehouden van de redders van het Protestantisme. Minister Heemskerk wees ze aan in de Tweede Kamer, maar dacht er niet zijns van. Wij hebben ze evenwel ook in de Geret. Kerken, nog. Want de synode is Roomsche, als u zult weten. En de menschen, die dr Geelkerken be- hoera-en, zijn tegen de synode. En dus zijn ze ook de redders van het protestantisme.

Maar ook nu denken sommigen er het hunne van. Uit het persverslag van „De Standaard" knippen we enkele citaaljes van de nog al drukke en niet zwijgzame vergadering. Neen, niet zwijgzame. Er werd gezongen: mijn ziel is immers stil tot God. Voorts is er ge- applaudiseerd, en gegild en — enfin, rumoer gemaakt. En gedaverd.

Ik weet het — zoo gaat het ons allemaal op z'n tijd. Maar ik weet ook, dat we dan toch niet allen van anderen zeggen, dat ze „verschrikkelijke gebieden" baden. Ps. 62 is ook een gebed.

Hier volgen enkele citaten.

Uit de openingsrede:

Het comité had alles gedaan om de beschuldigingen tegen Dr Geelkerken te weerleggen, doch deze buiten- gewone Synode deed in alles buitengewoon (gelach).

Gelach.

En die het leest, die denkt: zeker, buitengewoon, ook in de beleefdheid, die tegenover de hier vertegen- woordigde adressanten (en misschien: telegrafisten en Handelsbladcorrespondenten) in acht genomen is. Buiten- gewoon!

We gaan verder:

Protesten van den Kerkeraad van gemeentelieden en van mannen van wetenschap werden gewoon ter- zijde gelegd.

Pardon. Er zijn weken aan besteed. Argumenten ge- geven bij de vleet; maar ze zijn alleen hier verzwegen want de massa wil niet denken, als ze komt om te applaudiseeren.

Uit de rede van dr Geelkerken, die geroepen zijnde ter vergadering, niet afwezig bleek, vernemen we:

Maar men heeft meer van mij verlangd dan men van een mensch verlangen kan. Toen heb ik gezegd, dat de gevolgen niet kwamen voor mij. Er kome dan van wat God beschikke.

Precies hetzelfde zegt de synode ook. Wat in één man te bewonderen valt, moet in vele anderen niet ge- schieden worden.

Verder:

Ik wil daarom Genesis 2 en 3 blijven lezen zonder dat er een mensch tusschenkomt.

Absoluut onmogelijk! Nog nooit gebeurd. Zal ook nooit gebeuren.

Uit een rede van den heer Naafs over de classis Amsterdam:

Van dit oogenblik was Ds Van Schelven de gene- raal, Ds Breukelaar de vleugel-adjutant en Dr Wate- rink, voorzitter der vergadering, het korporaal-tje. (Vrolijkheid.)

Men had zooveen gesproken van een consciëntie-kreet. Maar anderen schijnen geen consciëntie te hebben voor deze heeren. Wel een 2000-koppige massa heeft een consciëntie, en die krijgt in één uur-tje een heele consciëntie-kreet bij elkaar.

Uit het verslag over de ontvangst in de kerkrecht- lijke commissie:

Men vroeg ons of wij nog iets te zeggen hadden. Toen hebben wij gezegd: Wij komen recht vragen, neen eischen. Wij dachten een goed figuur geslagen te hebben.

De eisch was niet noodig; de gedachte wat haastig. Vervolgens:

Toen is Dr Geelkerken twee dagen gehoord en gevraagd en Spr. durft zeggen, dat hij nooit meer eerbied voor zijn domine gehad heeft dan die twee dagen, tijdens dat verhoor van 9—12½ en van 2—4 uur. Hij slingerde de beschuldigingen eenvoudig van links naar rechts (daverend applaus).

Het applaus is gedeeltelijk voor „Heraut" en „Refor- matie" bestemd, die dr Geelkerken ook de eer hebben gegeven. En wat die links en rechts geslingerde beschul- digingen betreft: wij zouden eerst moeten weten of het een colloquium geweest is, waarbij de een den ander antwoordt dan wel een onderzoek, waarbij de een spreekt, de ander zwijgt. Ik ben er niet bij geweest. Maar de 2000 ook niet. Voorlichting is iets anders.

Uit de rede van Mr Heemskerk:

Spr. dankte „De Standaard" voor de buitenge- woon faire en volledige wijze, waarop zij steeds verslag heeft gegeven van de gesterde medestan- ders van Dr Geelkerken (uitbundige vrolijkheid) en

*) De vertaling wordt uitgegeven door den heer v. d. M. te 's-Gravenhage, zelf.